

Ekonomika

Tāpat kā citās bijušajās Padomju Savienības republikās arī Gruzijā ekonomiskā situācija pasliktinājās 1990 gadu sākumā, pēc PSRS sabrukuma. Valstī bija augsta inflācija un liels budžeta deficīts, ko veicināja izvairīšanās no nodokļu maksāšanas. 1996. gadā Gruzijas budžeta deficīts pieauga līdz 6,2%. 1998. gadā starptautisko institūciju aizdotie finanšu līdzekļi Gruzijai sasniedza 182,8 miljonus lorus.

Ekonomisko attīstību kavēja konflikts ar separātiskajiem režīmiem Abhāzijā un Dienvidosetijā, dažādu grupējumu pretošanās pret korupciju vērstajām reformām, kā arī Āzijas finanšu krīze 1997. gadā. Prezidenta Ševarnadzes laikā tika īstenotas vairākas tirgus ekonomikas pamatreformas: liberalizēja cenas un tirdzniecību, ieviesa stabilu valsts valūtu (lari) un būtiski samazināja valsts aparātu.

1990 gadu beigās tika privatizēti ap 10 000 mazo uzņēmumu. Vidējo un lielo uzņēmumu privatizācija noritēja lēnāk. Daļu no šiem uzņēmumiem, skaitā ap 1000, pārveidoja par akciju sabiedrībām. Valsts uzņēmumu privatizācija paātrinājās pēc tam, kad pieņēma uzņēmējdarbības likumu un noteikumus par valsts īpašumu privatizāciju.

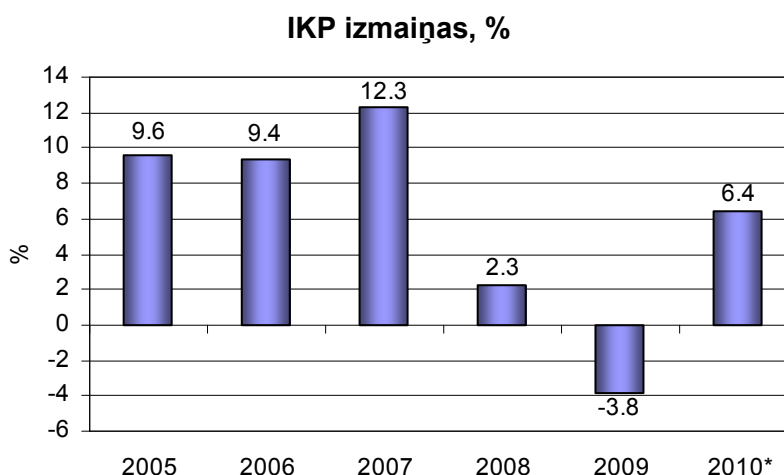
Lielu finansiālo palīdzību Gruzijai sniedz arī ASV.

Pašreizējā valdība ir vienkāršojusi nodokļu likumu, uzlabojusi nodokļu administrēšanu un iekasēšanu, kā arī īstenojusi pasākumus, lai mazinātu korupciju.

Gruzijas ekonomika sevišķi strauji attīstījās no 2005. gada līdz 2007. gadam, kad IKP pieaugums sasniedza 12,3%. Šo attīstību veicināja ārvalstu investīcijas un valdības izdevumu samazināšana. Šajos gados strauji pieauga arī patēriņu cenas, 2008. gadā sasniedzot 10%.

Ekonomisko rosību samazināja Gruzijas konflikts ar Krieviju 2008. gadā un globālā finanšu krīze. 2008. gadā IKP pieauga par 2,3%, bet 2009. gadā saruka par 3,8%. Arī patēriņa preču cenas samazinājās un 2009. gada vidējā inflācija bija tikai 1,7%.

2010. gadā ekonomiskā situācija uzlabojās, IKP pieaugums sasniedza 6,4%, arī gada vidējā inflācija pieauga līdz 7,1%. 2010. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu apjomi būtiski pieauga šādām nozarēm: rūpniecība (20,3%), finanšu starpniecība (14,7%), tirdzniecība (14,1%), transports (13,1%), viesnīcas un restorāni (12,9%), sabiedriskie, sociālie un tml. pakalpojumi (10,4%).

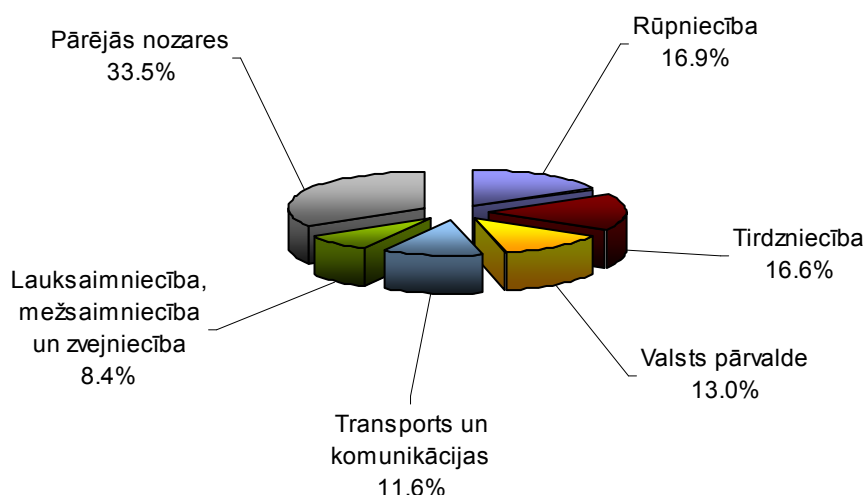

* - prognoze

Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Iekšzemes kopproduktā visvairāk dod rūpniecība (16,9%), tirdzniecība (16,6%), valsts pārvalde (13%), transports un komunikācijas (11,6%) un lauksaimniecība (8,4%).

IKP sastāvs, %

Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Ir augsts bezdarbs. 2010. gadā bezdarba līmenis sasniedza 16,3%, kas, salīdzinot ar 2009. gadu, samazinājies vien par 0,6 procentpunktiem.

Pēc Padomju Savienības sabrukuma Gruzijas lauksaimniecība samērā ātri atguvās, jo Gruzijā kolektivizācija bija notikusi mazākos apmēros nekā citviet PSRS. Galvenais kultūraugs ir tēja, audzē arī citrusaugus, vīnogas, kviešus, miežus, tabaku un dārzeņus. Lauksaimniecībā nodarbināta puse darbaspēka.

Galvenās rūpniecības nozares ir kalnrūpniecība (vara un mangāna ieguve), pārtikas rūpniecība (tējas, vīns, konjaks, tabakas izstrādājumi, ēteriskās eļļas, dārzeņu un augļu konservi, minerālūdens un rieksti), vieglā rūpniecība (zīda, vilnas, kokvilnas apģērbu ražošana, apavu ražošana), mašīnbūve (automašīnu, elektrovilcienu un darba galdu ražošana), aviācijas rūpniecība, melnā un krāsainā metalurģija, ķīmiskā rūpniecība (slāpekļa mēslojumu, ķīmisko šķiedru, krāsu un sadzīves ķīmijas ražošana).

Gruzija ievieš gandrīz visu pašmāju patēriņam nepieciešamo dabas gāzi un naftas produktus. Valstij ir ievērojams hidroenerģijas potenciāls. Hidroelektrostacijas dod apmēram 80% no valstī saražotās elektroenerģijas. Lielākās hidroelektrostacijas ir Tbilisi HES un tās, kuras atrodas uz Inguri, Rioni, Hrami un Abaša upēm. Gruzija ir modernizējusi hidroenerģijas ražotnes un palielinājusi dabas gāzes importu no Azerbaidžānas, bet samazinājusi no Krievijas. Tas bija nepieciešams, lai novērstu pastāvīgu enerģijas un gāzes piegādes traucējumus.

Ir bagāta ar derīgiem izrakteņiem, zemes dziļēs sastopami 27 rūdu veidi. Lielākās ir mangāna, akmeņogļu, vara un naftas atradnes. Valsts ir bagāta ar dolomītiem, kaļķakmeni, ģipsi, bentonītu un mālu, ko izmanto cementa, ķieģeļu ražošanā u.c. Ir daudz saldūdens un minerālūdens avoti.

Pēdējā laikā īpaši attīstās tūrisms, cita starpā atpūta kalnos un pie jūras. Gruzijā ir vairāk nekā 100 kūrorti, populārākie ir Melnās jūras kūrorti - Batumi un Kobuleti, kalnu kūrorti Bahmaro, Bakuriani un Šovi, minerālūdens kūrorti Baržomi un Sairme, kā arī kalnu slēpošanas kūrorts Gudauri.

Ir 4 lidostas, divas no tām, Tbilisi un Batumi, ir starptautiskās lidostas. Lielākās Gruzijas jūras ostas ir Batumi un Poti.

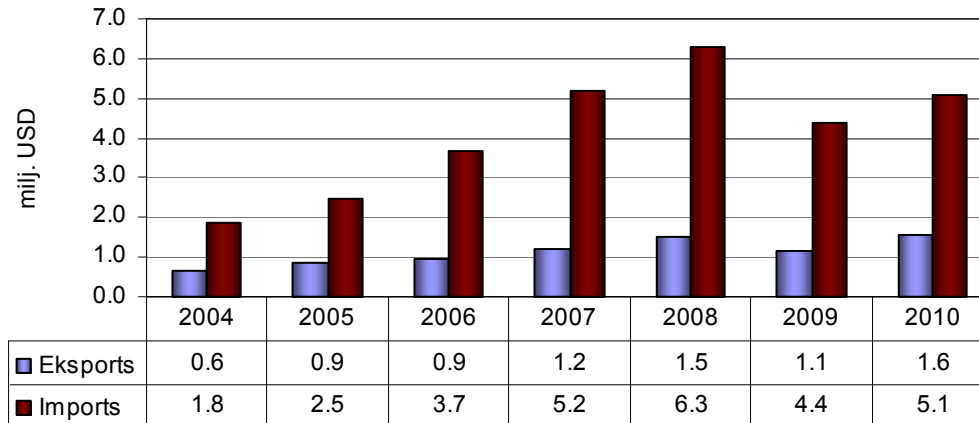
Preču ārējā tirdzniecība

Preču ārējās tirdzniecības apgrozījums 2010. gadā sasniedza 6,7 miljardus USD, kas salīdzinājumā ar 2009. gadu ir pieaudzis par 22%. Preču eksports sasniedza 1,6 miljardus USD, bet imports – 5,1 miljardu USD.

Galvenie eksporta produkti ir dzelzs sakausējumi (16,7% no kopējā preču eksporta 2010. gadā), automašīnas (14,4%), dzelzs atkritumi un lūžņi (6,9%), neapstrādāts zelts un zelta pārstrādes starpprodukti (5,4%), minerālmēsli (4,6%), vara rūda un tās koncentrāts (4,5%), rieksti (4,0%), spirtotie dzērieni (3,4%), vara atkritumi un lūžņi (2,6%), vīns (2,5%).

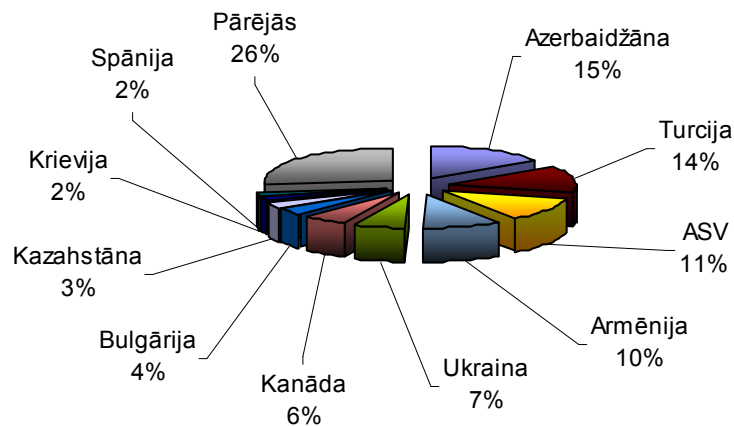
Galvenie importa produkti ir nafta (13,6% no kopējā preču importa 2010. gadā), automašīnas (6,1%), medikamenti (3,7%), kvieši (3,4%), gāze (2,6%), telefoni (2,2%), cigāri (1,6%), cukurs (1,5%), metāla stieņi (1,1%), mangāna rūdas (1,1%).

Preču ārējā tirdzniecība, miljardi USD

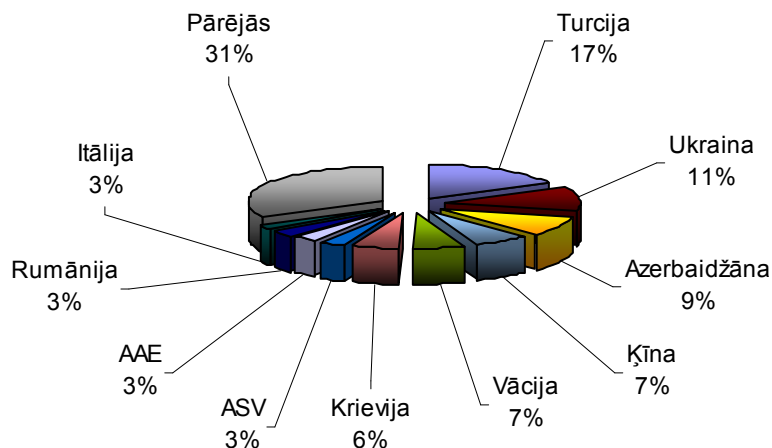
Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Galvenie eksporta partneri 2010. gadā

Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Galvenie importa partneri 2010. gadā

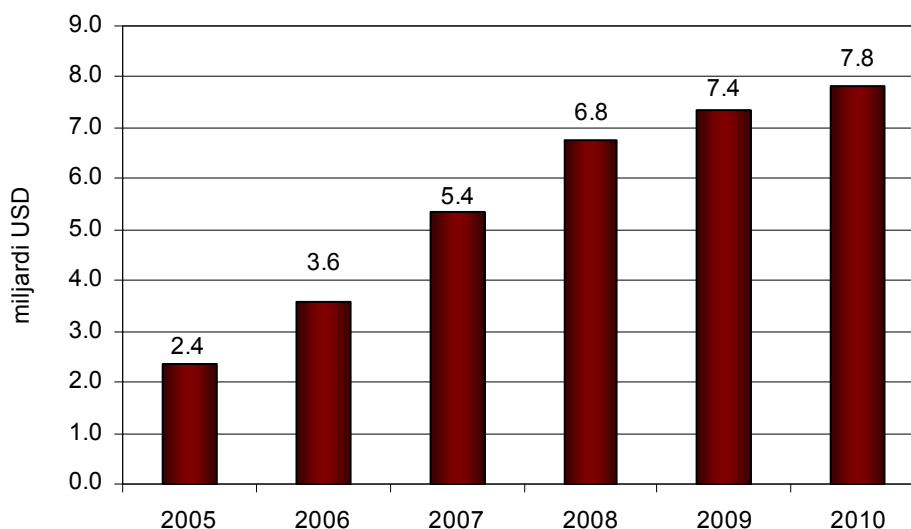

Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Investīcijas

Ārvalstu uzkrātās tiešās investīcijas Gruzijā 2010. gada beigās sasniedza 7,8 miljardus USD, pieaugot par 5% salīdzinājumā ar 2009. gada beigām.

Ārvalstu uzkrātās tiešās investīcijas Gruzijā, miljardi USD

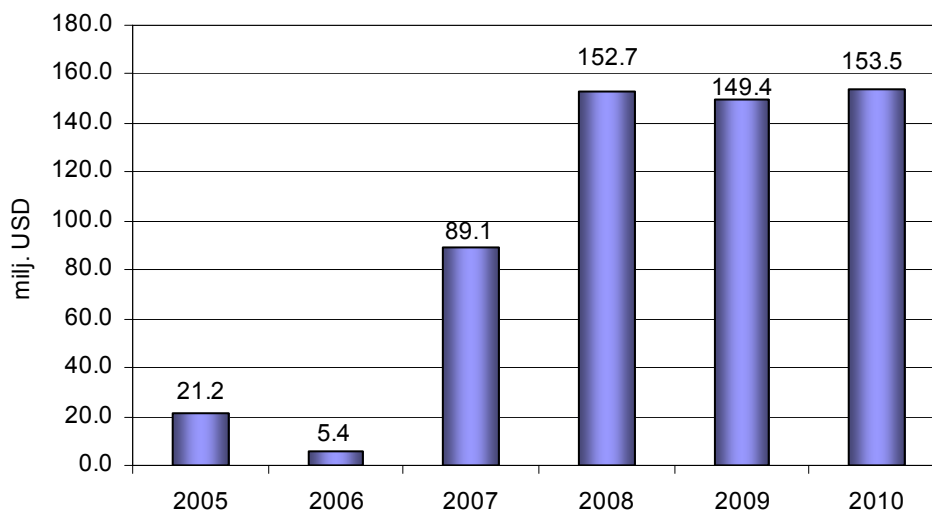

Avots: National Bank of Georgia, <http://www.nbg.gov.ge>

Valsts prioritāte ir Baku-Tbilisi-Džežhanas naftas cauruļvada, Baku-Tbilisi-Erzuruma gāzesvada un dzelzceļa Kars-Ahalkalaki izbūve. Šī infrastruktūra palielinātu Gruzijas nozīmi preču tranzītā starp Āziju un Eiropu.

Gruzijas uzkrātās tiešās investīcijas ārvalstīs 2010. gada beigās sasniedza 153,5 miljonus USD, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 3%.

Gruzijas uzkrātās tiešās investīcijas ārvalstīs, milj. USD

Avots: National Bank of Georgia, <http://www.nbg.gov.ge>